

Antoni Łukaszewski, Genowefa Wiśniewska

Sesja naukowa oraz wystawa archiwalna z okazji 40-lecia KPP

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1, 114-120

1959

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SESJA NAUKOWA ORAZ WYSTAWA ARCHIWALNA Z OKAZJI 40-LECIA KPP

Jak wynika z notatki zamieszczonej na str. 438 — 439 kwartalnika „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” zeszyt 4(62) z roku 1958, region mazursko-warمیński poświęcił 40-leciu K. P. P. specjalną sesję naukową dużej wartości i znaczenia, włączając się tym samym w ramy ogólnopolskich uroczystości, związanych z tym jubileuszem.

Referaty wygłoszone na sesji zostaną w najbliższym czasie opublikowane. Aby jednak zrozumiałe stały się przytoczone niżej głosy dyskusji, niezbędne staje się podanie ich zasadniczych tez. Już słowa zagajenia I sekretarza KW PZPR tow. Stanisława Tomaszewskiego zawierały głębokie myśli, gdy mówił on między innymi: „Zjednoczenie rewolucyjnych sił polskiego ruchu robotniczego w roku 1918 w niepodległej Polsce, w 30 lat później zjednoczenie ruchu robotniczego w Polsce Ludowej — to dwa wielkie etapy walki o jedną marksistowsko-leninowską partię, o partię-przywódcę i organizatora walki o socjalizm, o partię, którą dziś mamy.

Od tamtych dni Polski Ruch Robotniczy przeszedł szmat historii, krwią najlepszych swych synów zapisał karty walki o wyzwolenie społeczne i narodowe, przeżył dni swych porażek, błędów i sukcesów, doczekał radosnych dni zwycięstw. W ciągu tego okresu wiele się zmieniło w samym ruchu robotniczym w kraju i na świecie. Nie zmieniła się jednak idea walki o szczęście człowieka, nieśmiertelna idea marksizmu-leninizmu, która legła u podstaw powstania KPP, a dziś przewodzi nam w walce o socjalizm. Jako spadkobiercy KPP mamy prawo z uzasadnioną dumą stanąć przed sądem minionych 40 lat, mamy prawa chlubić się czynami KPP i ideami, które ona reprezentowała. Jako spadkobiercy KPP mamy obowiązek zgłębić historię KPP, poznać jej przywódców, naprawić krzywdy, jakie KPP wyrządziły niesłuszne oskarżenia, rozwiązanie i kilkuletni okres nieudolności”.

Sesja, którą otwieram — mówił dalej I sekretarz KW „inauguruje obchody 40-lecia KPP w naszym województwie. Celem Sesji jest zapoznanie się z historią KPP, z rozwojem ruchu robotniczego na Warmii i Mazurach z powstaniem i działalnością PPR na naszym terenie”.

Redaktor Wakar, w oparciu o spuściznę dokumentalną KPP, organizacji parakomunistycznych i innych postępowych organizacji polskich i niemieckich dał wyczerpującą syntezę powstania i działalności KPP. Pracą swą wywołał duże zainteresowanie u słuchaczy i żywą dyskusję.

Zagadnienia migracyjne Prus Wschodnich ze szczególnym uwzględnieniem Warmii i Mazur w latach 1920 — 1933 (ref. mgr Łukaszelewskiego) to obraz odbywających się tu od wielu lat i niszczących życie gospodarcze prowincji ruchów migracyjnych ludności, w których decydującą rolę odegrała polityka ekonomiczna władz pruskich, obok ekskluzywnych warunków politycznych, kulturalnych i ideowych. Jedną z tez autora jest między innymi stwierdzenie, iż ruch ten nie pozostał bez wpływu na kształtowanie się świadomości ideowo-politycznej i socjalnej ludności tej prowincji, czego wyrazem sam ów ruch, jak

również złożoność elementu migrującego pod względem zawodowo-klasowym, w ogromnej większości robotniczo-rolnym, zrzeszonym we wspomnianych właśnie organizacjach zawodowych.

Mgr Aleksandrowicz pokazał w swym referacie rozwój walki strajkowej w Prusach Wschodnich w latach 1920 — 1933. Jako punkt wyjścia posłużyły tu rozważania na temat początków walki strajkowej na tych terenach w XIX w., począwszy od strajków żywiolowych. W ciągu dalszych jego wywodów została wykazana współzależność między natężeniem walki strajkowej a rozwojem sytuacji politycznej i ekonomicznej regionu.

Dr. Grygier omówił w oparciu o bogaty materiał źródłowy powstanie komunistycznych związków zawodowych na terenie Prus Wschodnich i ich działalność w latach 1920 — 1933. Z wywodów jego wynikało, że właśnie te lata w całym okresie międzywojennym stanowią w działalności komunistycznych związków zawodowych okres szczególnie ważny. Wpływało to z taktyki Komunistycznej Partii Niemiec, przywiązującej wówczas szczególnie dużą wagę do pracy w związkach zawodowych. W okresie następnym funkcje te zaczęły spełniać organizacje parakomunistyczne.

Mgr Wrzesiński pokazał w swym referacie gwałtowny rozwój hitlerowskiego ruchu i walkę z nim klasowych partii robotniczych. Pokazał walkę Komunistycznej Partii Niemiec o utworzenie jednolitego frontu do walki z faszyzmem, zwracając uwagę na postawę Socjaldemokratycznej Partii Niemiec, stojącej wówczas na gruncie polityki „mniejszego zła”. Referent postawił tezę, iż gwałtowny rozwój ruchu naradowo-socjalistycznego w Prusach Wschodnich, zwłaszcza zaś na Mazurach, tłumaczy się szczególnie dużym nasileniem propagandy nacjonalistycznej, utrudniającej rozwój świadomości klasowej.

Referat końcowy sekretarza KW K. Rokoszewskiego przedstawił ów ogrom twórczej pracy Polskiej Partii Robotniczej, która „wzięła na swe barki główny ciężar odpowiedzialności za prawidłowy rozwój rewolucji ludowej, rewolucji, która doprowadziła do likwidacji ustroju wyzysku społecznego i ustanowienia władzy klas społecznych dotąd ciemiężonych i wyzyskiwanych, do zbudowania zrębów socjalizmu na Warmii i Mazurach”. Powolny, ale systematyczny wzrost szeregów partyjnych połączony z rozbudową ich sieci organizacyjnej, tworzenie administracji państwowej i samorządowej, organizowanie życia gospodarczego na odcinku rolnym w oparciu o reformę rolną i na odcinku przemysłowym, racjonalne osadnictwo, organizacja transportu, życie kulturalne, oto nie liczne z mnóstwa przytoczonych w referacie przykładów i cyfr dowodzących stopniowego, ale systematycznego rozwiązywania zasadniczych problemów i stabilizowania warunków życia naszego regionu pod kierownictwem PPR, która była siłą napędową tego rozwoju.

Referat powyższy o współczesnej, żywej i wszechstronnej problematyce regionu, oparty na bogatym materiale źródłowym, a więc z wszystkimi cechami dokumentalnymi, wywołał u słuchaczy olbrzymie zainteresowanie, a opublikowany stanowić będzie poważną pozycję naukową w dziedzinie współczesnej historii regionu.

W ten sposób przedstawiony na Sesji obraz życia regionu w niedalekiej przeszłości został nadto wszystkim uczestnikom Sesji oraz szerokiemu ogółowi społeczeństwa unaoczniony, a więc niejako skonkretyzowany za pomocą wystawy tych materiałów dokumentalnych z Wojewódzkiego Archiwum Państwowego i Archiwum KW PZPR w Olsztynie, na których oparte zostały wyżej omówione prace. Wystawę tę zatytułowano: „Klasa Robotnicza Warmii i Mazur w dokumencie archiwalnym”. Zgromadzony tu materiał usystematyzowany został zgodnie z problematyką Sesji i objął w dziale I sytuację ekonomiczną

regionu warmińsko-mazurskiego w I połowie XIX w. Na ten dział złożyły się wszystkie materiały odnoszące się do kryzysu rolnictwa i proletaryzacji wsi, do spraw związanych z ustawą o uwłaszczeniu i jej następstwami w postaci oporu chłopów i walki sołtysów przeciw wykonywaniu zarządzeń o uwłaszczeniu. W odniesieniu do miast materiały odnośnie ilustrowały stan uprzemysłowienia miast z Ostródą, jako typowym przykładem, tzw. Gewerbeordnung, walkę robotników z cechami i bezrobocie w miastach Warmii i Mazur.

Genezę klasy robotniczej przedstawiały materiały ilustrujące pracę manufaktur, hut szkła, fabryk potasu oraz materiały traktujące o proletaryzacji rzemiosła, o zbiegostwie ludzi do miast itp. W dziale II zatytułowanym: Sytuacja prawna robotników w pierwszej połowie XIX w. przedstawiono materiały nawiązujące do sytuacji prawnej robotników wiejskich (Gesindeordnung), opiekę społeczną nad robotnikami, umowy kartelowe między Rosją a Niemcami.

Warunki bytowe klasy robotniczej, a więc: warunki pracy rzemieślników, sytuację żeglów, sytuację w zakładach przemysłowych, wykorzystywanie aresztantów do pracy itp. zawarto w dziale III-cim.

Dział IV objął migrację robotniczą. Pomieszczone tu materiały ilustrowały stan migracji, kierunki, strukturę zawodową elementu migrującego, zarządzenia specjalne w sprawie emigracji do Polski, przykładowy paszport emigracyjny itp. Początki zorganizowanego ruchu robotniczego pokazano na wystawie na materiałach ilustrujących pracę spółdzielni tkackich, zachodzących tu buntów, zakłóceń spokoju publicznego, a nawet ucieczek do Polski. Charakterystyczną grupę akt wystawowych stanowiły materiały omawiające organizację obozów pracy w Ostródzie i Piławie, jako przykład takich obozów przeznaczonych specjalnie dla Polaków.

Wiosna Ludów a kwestia robotnicza — to odrębny dział wystawy obejmującej materiały odnośnie przedsięwziętych prób organizowania robotników w koła śpiewacze np., celem odciążenia ich od udziału w ruchach wyzwolńczych, regulowania stosunków między majstrami a uczniami, omawiania stosunku robotników do sprawy polskiej, tworzenia organizacji kontrrewolucyjnych itp. Dział dalszy objął już ustawodawstwo socjalne na przykładach tzw. Gewerbeordnung, regulujących pracę młodocianych, regulację płac, sprawę kas zapomogowych dla robotników i inne z tej dziedziny materiały.

Dalsze materiały zamieszczone w działach IX—X unaoczniały sprawę kształtowania się proletariatu wielkoprzemysłowego i położenia robotników wielkoprzemysłowych, a więc zagadnienia rynku pracy, przymusu pracy, tabel płac, spraw czeladniczych, prac młodocianych, sprawy sezonowych robotników polskich itp.

Następny z kolei dział pokazał początki klasowego ruchu robotniczego na przykładach pierwszych organizacji robotniczych z lat 50-tych XX w. w Królewcu, pierwszych organizacji SPD, organizacji związków zawodowych, ich działalności, pierwszych obchodów 1-Majowych i walk o polepszenie warunków pracy. Sprawę nieklasowych organizacji robotniczych jak: Polskiego Związku Robotników — ks. Schreibera, Brüdergemeinde, formy ich walk o prawa socjalne po przez strajki rolne, przemysłowe itp. zilustrowały dalsze kolejne działy.

Rok 1905, a z nim: wrzenia rewolucyjne, bunty robotników, a w związku z tym aresztowania tychże objęte zostały w dziale XV. Walki wyborcze SPD ilustrował program wyborczy tejże organizacji. Za nim szły materiały charakteryzujące metody walki wyborczej, wyniki głosowania itp. Zawarto je wszystkie w dziale XVI.

Dalszy dział dotyczył już czasu pierwszej wojny światowej i oddawał w nagromadzonych tu materiałach sytuację gospodarczą i zniszczenia wojenne, a więc: organizację gospodarki wojennej, doniesienia o zniszczeniach wojennych, warunki bytowe świata pracy, wrzenia społeczne itd. Do charakterystycznych należały tu materiały wykazujące zanik form organizacyjnych ruchu robotniczego w tym czasie, buntury głodowe, rozruchy na wsi, działalność „Spartakusa” wrzenia wśród robotników polskich, organizację pracy polskich robotników sezonowych, wystąpienia sekty Mormonów przeciw wojnie itp.

Dział XVIII wystawy ilustrował niemiecką rewolucję listopadową w szczególności zaś: sytuację przed rewolucją, pierwsze wystąpienia rewolucyjne, żywiołowość wydarzeń i postawę administracji w stosunku do nich. Tworzenie rad robotniczo-żołnierskich i chłopskich, działalność rad, proces opanowywania rad przez administrację, walka o władzę na przykładach rozbicia Rady Robotniczo-żołnierskiej w Szczytnie, walki w Mrągowie, zaburzenia w Kętrzynie — to dalsze wystawione tu materiały. Dalsze gabloty wystawy wypełniły materiały omawiające postawę klasy robotniczej wobec plebiscytu. Były tu: sprawa Kaczyńskiego i „niezależnych”, materiały ilustrujące sprawę oddziaływania wojny polsko-rosyjskiej w roku 1920 na stanowisko ludności i władz, materiały dotyczące powstania w Działdowie Komitetu Rewolucyjnego.

Odrębną grupę akt wystawowych stanowiły materiały obrazujące powstanie KPD i pierwsze przejawy jej działania.

Dotyczyły one organizacji Spartakusa, rozłamu w USPD, sieci organizacyjnej (Kętrzyn) pierwszych wystąpień propagandowych w miastach (Olecko, Kętrzyn, Elk), agitacji na wsi, organizowania pomocy dla Rosji Radzieckiej, stosunku do sytuacji wewnętrznej itp. Kryzys gospodarczy po pierwszej wojnie światowej, w szczególności zaś przejawy kryzysu, jego przyczyny, organizacje i działanie pomocy w ramach „Osthilfe” ilustrowały dalsze materiały zawarte w gablotach XX — XXIV. Tam też znalazły się materiały naświetlające kryzys gospodarczy, jakiemu uległy w tym samym czasie miasta warmińsko-mazurskie. Charakterystycznym przejawem tego kryzysu były rozruchy, jakie miały miejsce w Olsztynie, w Biskupcu na tle silnego wzrostu bezrobocia.

W dalszym ciągu pokazana była grupa akt dotyczących związków zawodowych klasowych i ich stosunku do partii, ich struktury organizacyjnej i walki o poprawę warunków bytowych.

Dział XXIV z kolei ilustrował walkę z faszyzmem w 1923 r., ukazując wzrost napięcia rewolucyjnego z jednej strony, z drugiej zaś groźbę przewrotu faszystowskiego i oporu robotników, zaś dział XXV przedstawił materiał ilustrujący udział partii robotniczych w życiu regionu. Pokazał więc sprawy wyborcze, wystąpienia zewnętrzne (1 Maja), demonstracje, manifestacje, stosunek do sprawy polskiej, udział klasowych partii robotniczych w organizowaniu strajków itp. Aż kilka gablot zajęły materiały omawiające przewrót hitlerowski oraz walkę KPD o stworzenie jednolitego frontu, postawę SPD, ich walkę wyborczą, dojście Hitlera do władzy, delegalizację KPD i SPD, aresztowanie przywódców, procesy i przejawy działalności konspiracyjnej.

Aktami Polski Ludowej, naświetlającymi współczesną problematykę polityczną, gospodarczą i kulturalną regionu zamknięto wystawę. W sumie dała ona przegląd bogatych materiałów źródłowych z dziedziny omawianych na Sesji zagadnień i łącznie z wygłoszonymi referatami dostarczyła materiału do ożywionej i owocnej w wyniki dyskusji. Ta ostatnia była interesująca i wniosła wiele materiału uzupełniającego do omawianych problemów. Zabrało w niej głos wielu uczestników. W. Spychała, G. Jagiełło, W. Imielski, J. Szymański, R. Hałaba, M. Czerwiński, B. Zdziański, J. Kowalski, P. Chomse, K. Małek, L. Stę-

pień i inni. Jak wynika z zestawienia nazwisk, dyskutanci — to w przeważnej większości twórcy omawianych wydarzeń i działacze współcześni. Ich głos w omawianych sprawach był miarodajny, poszerzył tematykę Sesji i wniósł do niej nowy materiał oparty na wspomnieniach i pamiętnikach — materiałach dotąd niezarchiwizowanych. Większość dyskutantów mówiła o roli i wpływie KPP na życie polityczne, społeczne i gospodarcze, o metodach walki z reakcyjnymi rządami, organizacjami, o strajkach, walkach z policją, wojskiem, a choć teren działań wielu z nich nie dotyczył omawianego na Sesji regionu, to jednak, jak wykazały wypowiedzi niektórych (Spychała, Jagiełło, Imielski, Kowalski, Chomse, Stepień i inni) metody walki, jej cele wspólne były KPP-owcom bez względu na teren. Przytaczane przez nich fakty i wydarzenia, których oni sami byli świadkami, bądź czynnie w nich uczestniczyli, stanowią bezsprzecznie cenne przyczynki i dla syntezy historii KPP niezbędne.

Inny natomiast charakter miały głosy dyskusyjne tow. tow. Szymańskiego, Halaby, Czerwińskiego, Małka i Rokoszewskiego. Inny, bo nawiązały teoretycznie i merytorycznie do treści wygłoszonych referatów bezpośrednio i dotknęły poruszonych tam problemów, rozszerzając je w wielu wypadkach i odpowiednio naświetlając.

Tak np. uwagi tow. Szymańskiego i przytoczone przezeń przykłady walki Komunistycznej Partii Polski na zewnątrz z reakcją i jej agenturami, z dywersją w ruchu robotniczym, następnie przykłady walki wewnętrznej w łonie samej Partii o jedność taktyki partyjnej, o jej leninowskie oblicze, o więź z masami i wiele wiele innych trafnych spostrzeżeń stanowiły bardzo cenne uzupełnienie i pogłębienie treści referatu na temat działalności Partii. Ze wszech miar wartościowymi były uwagi tow. Halaby, pracownika Zakładu Historii Partii. Na przykładzie referatu sekretarza KW K. Rokoszewskiego zobaczył on — jak się wyraził — po raz pierwszy w ramach obchodu 40-lecia KPP wypadek łączenia dorobku tej Partii, jej walki o ustrój sprawiedliwości społecznej z konkretną praktyką, z realizacją idei i programów naszych poprzedniczek (I Proletariatu, SDKPiL, PPS-Lewicy i KPP) w Polsce Ludowej i to właśnie uważa on za bardzo wartościowe i celowe. Dyskutant mówił dalej o trudnościach na odcinku badań historycznych okresu Polski Ludowej, wynikających bądź to z braku uporządkowania bazy źródłowej, bądź z braku kadr naukowych, a także z powodu niesprzyjającej atmosfery, jaką stworzono w okół naukowej potrzeby historycznego opracowania dorobku Polski Ludowej. Te i różne inne względy powodują ucieczkę naukowców od tej najnowszej problematyki historycznej. Ze względów moralnych, politycznych i pedagogicznych widzi on potrzebę przełamania tego niezdrowego stanu rzeczy. Społeczeństwo całe i młodzież musi wiedzieć, a przez to i doceniać, w jakich warunkach i w jakiej walce budował się i powstał nowy ustrój społeczny, budowa zrębów socjalizmu, jak kształtowały się nawiązane stosunki społeczne i jaki był wkład najofiarniejszych bojowników sprawy ludu w utrwalenie tego ustroju.

Uwagi powyższe, jak również i dalsze, dotyczące stanu gospodarczego regionu warmińsko-mazurskiego w chwili przejęcia go przez władze Polski Ludowej i jego stopniowego rozwoju z biegiem lat poparte cyframi, sprawy osadnictwa, organizacji władz administracyjnych, sprawy zaludnienia, stosunku do ludności miejscowej i wiele, wiele aktualnych problemów rozwiązywanych z pożytkiem przez Partię tuż po wyzwoleniu i dziś stanowiły poważne uzupełnienie treści naukowej Sesji.

Uwagi dyskusyjne tow. Czerwińskiego dotyczyły przeważnie merytorycznej strony referatów. Dyskutant zauważył w nich pewne niedociągnięcia. Jedno z nich widzi on w tym, że referaty obrazujące walkę ruchu robotniczego, jak

również walkę z tym ruchem, zacieśniały ją wyłącznie do walk z władzami niemieckimi. Brak w nich natomiast tych wszystkich sprzeczności, które wywijały się w łonie miejscowych klas społecznych, mieszczaństwa, ziemiaństwa, chłopstwa i burżuazji polskiej. A przecież sprzeczności takie były i to należało wziąć pod uwagę. Na dowód swych słów przytoczył dyskutant sprawę Bredynka sprzed 95 lat, przytoczył słowa M. Kajki z wiersza: „O moje dziecię” i pieśń przeciw socjalistom podpisaną przez B. K. R. zaczynającą się od słów: „Nie pójdziemy z socjalistą, póki my żyjemy”... i szereg innych jeszcze przykładów na dowód istnienia tych sprzeczności w łonie samego społeczeństwa, które w duchu postępowym odegrały niewątpliwie dużą rolę. Na tego rodzaju zarzuty trzeba by powiedzieć: Nikt, oczywiście, nie może zaprzeczyć, iż tego rodzaju sprzeczności w samym społeczeństwie nie było i że one były bez znaczenia na rozwój wydarzeń. Przykładów w tym względzie można by mnożyć wiele. Charakter atoli Sesji nie pozwalał na ich mnożenie. Akcenty istnienia tego rodzaju sprzeczności w treści referatów występowały.

Dyskutant Małek zwrócił uwagę na tak zwane przedpole walk rewolucyjnych na Warmii i Mazurach, którym były Związki Zawodowe, tak zwane „Gewerkschaft’y”, którym były wydarzenia związane z działalnością „Spartakusowców” i wydarzenia z czasów I wojny światowej i rok 1917. Tym to wydarzeniom należało również poświęcić trochę uwagi, skoro mówiło się tu o dziejach ruchu robotniczego gdyż i one były między innymi jego przejawem. Mówił dalej tow. Małek o potrzebie ustawienia w czasie i przestrzeni takich wydarzeń, jak rewolucja z r. 1918 i kontrrewolucja z 1919 roku w Niemczech, jak działalność Rad Żołnierskich i Robotniczych, jak sprawa powstania KPD, okres przewrotu hitlerowskiego itp., które to wydarzenia odbiły się również echem i tu na naszych ziemiach i w naszym ludzie.

Co się tyczy szczegółów wynikających z treści referatu o migracji, to trzeba tu dodać, że nie tylko reformy rolne w Prusach Wschodnich w wieku XIX, ale i wojny napoleońskie i 6-letni pobyt wojsk napoleońskich spowodowały tak wielkie zniszczenia, że ludność uciekała się aż do emigracji. Przyczynę stanowiła też tutaj pruska polityka szkolna, polityka kulturalna, godząca w interesy narodu. I do referatu o strajkach dorzuca tow. Małek kilka cennych uwag, między innymi mówi on o strajku robotników w Buchwałdzie w roku 1925, naświetlając jego przyczyny; omawia też „Rottkämpferbund” i jego cele.

Na marginesie referatu mgr Wrześcińskiego wskazał dyskutant na istotne przyczyny rozwoju partii hitlerowskiej na tych ziemiach. Mimo przytoczonych uwag wyraził on uznanie dla wszystkich prac wygłoszonych na Sesji i podziękował ich autorom za włożony w ich opracowanie trud.

Sekretarz KW tow. Rokoszewski w przemówieniu końcowym określił cel Sesji niniejszej od strony poznawczej i wychowawczej, podsumował jej przebieg i odpowiedział na niektóre uwagi i zapytania uczestników. Zakończył zaś obrady ważnymi słowami: „Dzisiejszą Sesją — powiedział on — w zasadzie inaugurujemy obchody 40-lecia KPP..... Chcieliśmy wskazać wielkość znaczenia Komunistycznej Partii Polski w historii polskiego ruchu robotniczego, w historii polskiego narodu oraz proces ideowego dojrzewania przemian ideologicznych, proces wyzbywania się błędów i ciężącej jednostronności, jaka była w pewnym okresie w Komunistycznej Partii Polski. KPP nie działała i nie mogła działać na terenie województwa olsztyńskiego. Warmia i Mazury w czasie działalności KPP były okupowane przez Niemcy. Działała na tych terenach Komunistyczna Partia Niemiec, Komunistyczne Związki Zawodowe. Przecież i na tym terenie toczyła się ostra walka klasowa, klasowa walka proletariatu pod ideowym kierownictwem Komunistów. I dlatego znajomość istniejącej

wówczas sytuacji, historii ruchu robotniczego tych ziem, to sprawa o wielkim znaczeniu i dla naszej Partii i dla społeczeństwa województwa olsztyńskiego. Jednocześnie historię Partii tę sprzed 20 — 40 lat chcieliśmy powiązać z okresem przyjścia na te tereny władzy polskiej, z działalnością PPR, która odegrała przecież wielką rolę historyczną. Nie zważając tematyki Sesji Naukowej do 40-lecia KPP, chcieliśmy powiązać tradycje ruchu robotniczego na Warmii i Mazurach, ukazać proces historycznego rozwoju tego ruchu, jednocześnie chcieliśmy stworzyć pomost do kształtującej się nowej rzeczywistości — władzy Ludowej na tym terenie..... Czy wypełniliśmy postawione zadania? Myślę, że dorobek Sesji jest dość duży”.....

Na tych słowach Sesja Naukowa poświęcona 40-leciu KPP została zakończona.